Plenum

Tisdag 2.12.2025 kl. 14.00

14. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 och 49 § i värnpliktslagen, 19 och 28 § i lagen om frivilligt försvar samt civiltjänstlagen

Regeringens proposition RP 75/2025 rd
Utskottets betänkande FsUB 7/2025 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 14 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger försvarsutskottets betänkande FsUB 7/2025 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Den allmänna debatten börjar. — Ledamot Kaunistola.

Debatt

17.50 **Mari Kaunistola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakimuutos, jonka myötä asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, kun asevelvollinen täyttää 65 vuotta, on merkittävä uudistus Suomen turvallisuuden kannalta. Tämä on jälleen askel kohti vahvempaa Suomea nostaen kokonaisturvallisuutemme tasoa. Laaja reservi on koko Suomen maanpuolustuksen perusta. Meillä on korkea maanpuolustustahto, ja meidän on myös hyödynnettävä sitä täysimittaisesti. Reservin ikärajan nosto on myös noussut toiveena nimenomaan itse reserviläisten joukosta, ja tällä muutoksella vastataan samalla siis reserviläisten omiin toiveisiin.

Reservimme koko kasvaa tämän uudistuksen myötä merkittävästi. Reservissä säilyisi vuosittain 25 000 henkilöä enemmän kuin nykyisin. Viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen reserviin kuuluisi siis 125 000 henkilöä enemmän kuin tällä hetkellä. Tämä tarkoittaa, että vuonna 2031 Suomen reservin koko olisi noin miljoona henkilöä. Voidaan olettaa, että esityksen vaikutukset maanpuolustustahtoon ovat myönteisiä, kun aktiiviset ja palveluskelpoiset reserviläiset pystyvät toimimaan maanpuolustustehtävien parissa nykyistä kauemmin.

Arvoisa rouva puhemies! Kyse on myös tasa-arvoistavasta lakimuutoksesta, sillä esitykseen sisältyy samalla hyvin merkittävä ja monelle varmasti henkilökohtaisesti tärkeä muutos. Esityksen myötä vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan olisi nimittäin jatkossa mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa. On mielestäni ongelmallista, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta 60 vuotta täyttäneille ei olisi nykyisellään mahdollisuutta osallistua Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtäviin tai antaa sitoumusta Puolustusvoimien koulutukseen ja tehtäviin osallistumisesta.

Elinajanodotteemme on vuosikymmenten saatossa kohonnut tasaisesti, ja nykyisin hyvin moni 60-vuotias viettää aktiivista elämää esimerkiksi urheillen ja harrastaen täysin tavalliseen tapaan. Lailla säädetty yläikäraja on rajannut näin ollen motivoituneita ja osaavia

henkilöitä tehtävien ulkopuolelle. Tämä esitys mahdollistaa myös näiden yli 60-vuotiaiden kansalaisten laajemman osallistumisen Puolustusvoimien vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan lisäten samalla heidän yhdenvertaisuuttaan, kun tällä hetkellä heidät on suljettu toiminnan ulkopuolelle ikänsä perusteella.

Kaiken kaikkiaan uudistus on siis tervetullut ja kaivattu. Olen itsekin saanut monia yhteydenottoja ja kyselyitä siitä, missä tämän suhteen mennään. Nyt mennään hyvässä vauhdissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.53 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tavoitteena on vahvistaa Suomen puolustusjärjestelmää ja varmistaa, että osaavaa ja koulutettua reserviä on käytettävissä nopeasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Esitys vastaa siihen tosiasiaan, että suomalaisten toimintakyky ja terveydentila ovat vuosikymmenten aikana parantuneet. Esityksen ytimessä on ymmärrys siitä, että ikä ei enää kerro toimintakykyä. Nykypäivänä ymmärrämme myös, kuinka suuri merkitys liikunnalla ja liikkumisella on turvallisuudessa. Liikunta ja terveelliset elämäntavat tukevat paitsi arkielämäämme myös sitä, että reservissä olevien koulutettu osaaminen säilyy hyödynnettävissä myös myöhemmällä iällä. Kun reservin ikärajaa nostetaan, vahvistetaan samalla kulttuuria, jossa toimintakyvyn ylläpitäminen on osa kansallista puolustuskykyä.

Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunta on mietinnössään puoltanut esitystä ja todennut, että muutoksella on selkeä peruste turvallisuuden kannalta. Valiokunta painottaa, että yksilön terveydentila ja toimintakyky tulee arvioida asianmukaisesti. Ikärajan nosto ei tarkoita automaatiota vaan harkittua sijoittamista sellaisiin tehtäviin, joissa henkilön osaaminen, kokemus ja fyysinen kunto kohtaavat. Valiokunta korostaa myös, että esityksen toimeenpanossa tarvitaan selkeä ohjeistus, jotta reserviläisten yhdenvertaisuus ja oikeusturva toteutuvat. Valiokunta pitää tärkeänä, että Puolustusvoimilla on käytettävissään riittävästi sijoituskelpoisia reserviläisiä myös erityisosaamista vaativiin tehtäviin. Juuri näissä tehtävissä kokemus, koulutus ja pitkäjänteinen toimintakyvyn ylläpito ovat erityisen arvokkaita. Tässäkin liikunta ja fyysisen kunnon ylläpitäminen ovat keskeinen osa reserviläisen kykyä toimia tehokkaasti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen periaate on yksinkertainen: hyödynnetään sitä osaamista ja toimintakykyä, jota suomalaisilta löytyy entistä pidempään ja paremmin turvallisuutemme takaamiseksi. Muutos vahvistaa kokonaisturvallisuutta, laajentaa käytettävissä olevaa reserviä ja tunnistaa paremmin sen, että toimintakyky säilyy pidempään kuin ennen. Samalla se kannustaa reserviläisiä pitämään huolta kunnostaan, sillä aktiivinen ja liikkuva elämäntapa on suoraan yhteydessä maanpuolustuskyvyn ylläpitämiseen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

17.58 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme puolustusvaliokunnan mietintöä koskien hallituksen esitystä, jolla asevelvollisuuden ja reservissä olemisen ikäraja nostetaan 65 vuoteen. Mietinnön mukaan esitys koskee kaikkia vuonna 1966 tai sen jälkeen syntyneitä ja toteuttaa hallitusohjelman linjausta siitä, että reserviläisten osaamista ja palveluskykyä voidaan hyödyntää nykyistä pidempään. Samalla vapaaehtoisesta maan-

puolustuksesta annettuun lakiin tehtävät muutokset poistavat tarpeettomat yläikärajat ja siviilipalveluslakiin tehdään vastaavat tarkistukset. Puolustusvaliokunta toteaa mietinnössään selvästi, että esitys on erittäin tarpeellinen ja parantaa viranomaisten valmiuksia sekä normaali- että poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Asevelvollisuuden yläikärajan noston historia ulottuu edelliseen vaalikauteen, jolloin parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea Ilkka Kanervan johdolla perehtyi tähän perusteellisesti. Olin itse mukana asevelvollisuuskomitean työssä ja aloitteellinen juurikin reservin yläikärajan nostamisen suhteen. On erittäin myönteistä nähdä, että tämä vuosia valmisteltu muutos on nyt eduskunnan käsissä ja että puolustusvaliokunta yksimielisesti esitystä puoltaa.

Nykyinen reservin yläikäraja ei enää vastaa sitä tosiasiaa, että suomalaiset ovat paremmassa kunnossa ja toimintakykyisempiä kuin vuosikymmeniä sitten. Puolustusvaliokunnan mukaan uudistus laajentaakin reservin kokonaismäärän viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan henkilöön, mikä merkitsee merkittävää vahvistusta koko maanpuolustusjärjestelmälle. Samalla poistuu vanhakantainen ero miehistön ja päällystön välillä. Mietinnön mukaan jatkossa kaikki kuuluvat reserviin 65-vuotiaaksi sotilasarvosta riippumatta. Ylemmät upseerit ovat edelleenkin asevelvollisia ilman yläikärajaa niin kauan kuin palveluskelpoisuus säilyy. Tämä on yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden kannalta perusteltu muutos.

Hallituksen esitys ja puolustusvaliokunnan mietintö korostavat reserviläisten osaamista, kokemusta ja motivaatiota. Ikä ei yksin kerro toimintakyvystä, tositilanteessa tarvitaan kaikkia. Muutokset eivät lisää reserviläisten käyttövelvoitetta mutta antavat viranomaisille joustavammat mahdollisuudet hyödyntää reserviläisiä juuri siellä ja silloin, kun heidän osaamistaan tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös kentältä paljon tulleen kysymyksen esitykseen liittyvästä siirtymäajasta. Monet reserviläiset ovat toivoneet, että muutos voisi koskea vapaaehtoisesti myös vuonna 65 ja sitä ennen syntyneitä esimerkiksi siten, että 64-vuotias olisi voinut halutessaan jatkaa vielä vuoden vapaaehtoisena reservissä 65 ikävuoteen asti. Ajatus on ymmärrettävä, ja siihen olisi ollut paljon tahtotilaa, mutta tällainen erillinen vapaaehtoinen siirtymäjärjestelmä olisi vaatinut merkittävästi laajemman, teknisesti ja oikeudellisesti raskaan muutoksen. Se olisi viivästyttänyt koko uudistusta tavalla, joka ei ollut yhteensopiva hallituksen esityksen aikataulun kanssa. Tämän vuoksi siirtymäjärjestelyä ei voitu toteuttaa, ja täten muutos kohdennettiin selkeästi vuonna 66 ja sitä myöhemmin syntyneisiin.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus siis vahvistaa koko maanpuolustusjärjestelmää, lisää reservin kokoa ja ennen kaikkea hyödyntää paremmin sitä valtavaa osaamisvarantoa, joka suomalaisilla reserviläisillä on. Samalla toteutetaan vuosia valmisteltu muutos, jolla asevelvollisuusjärjestelmä saatetaan vastaamaan nykyistä turvallisuusympäristöä. — Kiitos. [Janne Jukkola: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.02 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan merkittävää muutosta asevelvollisuuslakiin ja siviilipalveluslakiin. Asevelvollisuuden yläikärajaa nostettaisiin nykyisestä 60 vuodesta 65 vuoteen. Tämä tarkoittaa, että asevelvollinen kuuluisi reserviin sotilasarvostaan riippumatta sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65

vuotta. Upseerit, joilla on everstin tai kommodorin tai niitä ylempi sotilasarvo, olisivat jatkossakin asevelvollisia ilman yläikärajaa niin kauan kuin he ovat palveluskelpoisia. Lisäksi vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan olisi mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa. Esityksen taustalla on parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean vuonna 2021 antama mietintö, jossa suositeltiin reservin yläikärajan tarkistamista. Mietinnössä todettiin, että reservissä on entistä enemmän henkilöitä, joiden toimintakyky on erinomainen ikärajan täyttyessä. Keväällä 2022 Puolustusvoimien pääesikunta esitti puolustusministeriölle ikärajan nostamista.

Arvoisa puhemies! Muutos vastaa konkreettiseen tarpeeseen. Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät nykyisin voi hyödyntää yli 60-vuotiaiden osaamista esimerkiksi koulutus-, esikunta- ja tukitehtävissä, vaikka erityisosaamista vaativissa tehtävissä tällainen osaaminen on korvaamatonta. Turvallisuusympäristön muutos, Suomen Nato-jäsenyys ja viranomaisten lisääntynyt tarve erityisosaajille korostavat uudistuksen merkitystä. Ikärajan nostaminen mahdollistaa toimintakykyisten ja erityistaitoja omaavien reserviläisten hyödyntämisen nykyistä pidempään normaali- ja poikkeusolojen tehtävissä. Esitys pidentäisi asevelvollisten käytettävyyttä miehistön osalta 15 vuodella sekä aliupseereiden ja upseereiden osalta viidellä vuodella. Tämä antaa Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää mahdollisuuksia sijoittaa osaavia henkilöitä avaintehtäviin sotilasarvosta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Maassamme on vahva maanpuolustustahto. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta laissa säädetyn yläikärajan poistaminen mahdollistaa reserviläisten laajemman osallistumisen koulutustapahtumiin, kuten kertausharjoituksiin, vapaaehtoisiin harjoituksiin ja maanpuolustuskoulutuksen koulutuksiin.

Muutos koskee kaikkia vuonna 1966 tai sen jälkeen syntyneitä. Uudistuksen myötä reservin koko kasvaa arviolta 125 000 hengellä viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan reserviläiseen. Nykyinen reservi on noin 870 000 sotilasta, joten kyse on merkittävästä lisäyksestä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa Suomen puolustuskykyä, hyödyntää osaamista ja vastaa muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Reserviläiset ovat maamme puolustuksen ja turvallisuuden takaajia. Kyse on siis investoinnista maanpuolustukseen ja koko yhteiskunnan turvallisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

18.06 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, joka koskee asevelvollisuuslain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja siviilipalveluslain muutoksia. Kyseessä on keskeinen uudistus, joka vahvistaa Suomen puolustuskykyä sekä normaali- että poikkeusoloissa. Uudistuksen ydin on asevelvollisuuden ja reservissä olemisen yläikärajan nosto 60 vuodesta 65 vuoteen. Muutos koskee kaikkia vuonna 66 ja sen jälkeen syntyneitä. Samalla vapaaehtoisen maanpuolustuksen yläikäraja poistetaan, mikä mahdollistaa kokeneiden henkilöiden osallistumisen tehtäviin myös 60 ikävuoden jälkeen.

Kyse ei ole muodollisesta tarkistuksesta vaan aidosta puolustuskyvyn vahvistamisesta. Reservimme koko kasvaa arviolta 125 000 henkilöllä, ja siirtymäajan jälkeen reserviin kuuluu noin miljoona suomalaista. Tämä on merkittävä lisä erityisesti aikana, jolloin Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut perusteellisesti ja Nato-jäsenyys tuo meille sekä velvoitteita että uusia mahdollisuuksia.

Haluan todeta, että tämä uudistus otetaan erittäin myönteisesti vastaan reserviläispiireissä. Edustaja Ronkainen tässä juuri kertoi sen halun, mikä vuonna 65 syntyneillä tai siitä vähän alle, on siitä, että he olisivat halunneet mukaan tähän uudistukseen. Siellä on iso harmistus, mutta siinä tuli Ronkaiselta hyvä vastaus siihen, miksi näin on toimittu.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että sama ikärajan nosto koskee myös siviilipalveluksen suorittaneita. Myös heidän täydennyspalvelusvelvollisuutensa ulottuu jatkossa 65 vuoteen saakka. Valiokunta on lausunnossaan painottanut, että siviilipalvelusjärjestelmää tulee kehittää hallitusohjelman mukaisesti parlamentaarisen työryhmän suositusten pohjalta ja tämä on välttämätöntä. Olen itsekin kantanut huolta siviilipalveluksen käyneiden hyödyntämisestä ja olen tehnyt puolustusministerille kirjallisen kysymyksen siitä, miten hallitus aikoo varmistaa, että siviilipalveluksen suorittaneiden osaaminen ja koulutus hyödynnetään tehokkaasti poikkeusoloissa. Pienellä maalla ei ole varaa jättää yhtäkään ryhmää sivuun aatteesta tai uskonnosta riippumatta. Maanpuolustus kuuluu kaikille, ja myös siviilipalvelus on olennainen osa tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan muutos vastaa todelliseen tarpeeseen. Yli 60-vuotiaat reserviläiset ovat aiempaa terveempiä ja hyväkuntoisempia, ja heidän kokemuksensa on korvaamatonta erityisesti vaativissa tehtävissä. Uudistus ei lisää kenenkään käyttövelvoitteita mutta antaa viranomaisille mahdollisuuden hyödyntää osaamista silloin, kun siihen on tarvetta. Hallituksen esitys on tasapainoinen ja hyvin valmisteltu kokonaisuus, joka vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

18.10 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan muutoksia asevelvollisuuslakiin, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin sekä siviilipalveluslakiin. Tällä esityksellä nostetaan ikärajaa, minkä jälkeen, tämän uudistuksen myötä, reservin koko kasvaa 125 000 hengellä viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan reserviläiseen. Tämä on erittäin tarpeellinen muutos ja lisää meidän turvallisuuttamme sekä vahvistaa mahdollisuutta osallistua maanpuolustusvelvollisuuden täyttämiseen.

Puolustusvaliokunnan mietinnössä todetaan myöskin se, että tämä nyt käsittelyssä oleva esitys perustuu näihin parlamentaarisen komitean viime kaudella esittelemiin suosituksiin ja esityksiin, ja on todella tärkeää, että tämä esitys nyt etenee. Minulla oli viime kaudella kunnia olla mukana tässä Ilkka Kanervan johtamassa työryhmässä, josta edustaja Ronkainenkin puhui tuolla äsken, ja korostaisin sitä, että täällä puolustusvaliokunnan mietinnössä todetaan, että olisi tärkeää saada toteutettua niitä muita suosituksia myös, joita parlamentaarinen komitea on ehdottanut. Valiokunnan kuulemisten pohjalta näyttää siltä, että valmistelussa on näitä esityksiä, muun muassa kutsuntojen laajeneminen koskemaan koko ikäluokkaa, siviilipalvelusjärjestelmän kehittäminen enemmän kokonaisturvallisuutta tukevaan suuntaan ja niin edelleen.

Tämä komitean työ on ollut tosi tärkeää, mutta toisaalta toivoisin myös, että tällainen parlamentaarinen komiteatyö jatkuisi edelleenkin ja voitaisiin yhdessä miettiä, mitä muita tapoja vahvistaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta meillä tarvittaisiin.

Kun täällä valiokunnan mietinnössä tämän esityksen kohdalta todetaan, että tämä on merkittävä askel kohti järjestelmää, jossa kyvykkyys ja osaaminen ratkaisevat enemmän kuin ikä, niin toivoisin, että meillä pystyttäisiin miettimään myös laaja-alaisesti sitä, kuin-

ka myös jatkossa meillä olisi järjestelmä, jossa myöskään sukupuoli ei olisi niin määrittävä tekijä siinä, miten maanpuolustusvelvollisuutta voidaan toteuttaa.

Meillä on tosiaan tällainen ristiriitainen tilanne, että perustuslain mukaan maanpuolustusvelvollisuus koskee kaikkia suomalaisia, mutta kuitenkin annamme koulutusta sen velvollisuuden toteuttamiseen vain osalle nuorten ikäluokasta. Tällä hetkellä tästä koulutuksesta siis pois jäävät valtaosa nuorten naisten ikäluokasta sekä myöskin ne nuoret miehet, joilla esimerkiksi palveluskelpoisuusluokitus ei mahdollista varusmiespalvelukseen osallistumista. Tällä joukolla nuoria ei ole mahdollisuutta oikeastaan saada minkäänlaista koulutusta, jotta he voisivat tuottaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Hyvin rajatusti on sitten näitä vapaaehtoisia yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen ja varautumiseen liittyviä kursseja, mutta ne ovat kuitenkin hyvin rajattuja.

Itse kannattaisin sellaista mallia, jossa meillä olisi varusmiespalvelus osalle ikäluokasta ja sitten loput suorittaisivat jonkun tyyppisen varautumiskoulutukseen liittyvän, tällaisen vaikkapa opintojakson tai muun tavan toteuttaa sitä, jotta saataisiin varmistettua se, että kaikkien osaaminen ja motivaatio saataisiin hyödynnettyä yhteiskunnan turvallisuuden vahvistamiseksi.

Nostaisin vielä täältä valiokunnan mietinnöstä sen, että täällä on korostettu, että komitean suositusten pohjalta edistettäisiin myös tämän kokonaisturvallisuusrekisterin toteuttamista. Viranomaiset ovat pitäneet sitä erittäin tärkeänä. Sen avulla viranomaiset voivat tunnistaa osaajat, paikantaa heidät ja arvioida heidän valmiutensa tällaisissa kriisi- ja poikkeusoloissa, jotta kaikkien osaaminen voidaan hyödyntää, ja lämpimästi hallitukselle suosittelen, että näitä komitean esityksiä viedään nyt reippaasti eteenpäin.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—3 i proposition RP 75/2025 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.